

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2021/795
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2021/159
Karar Numarası : 2021/239
Başvuran : A. D. (TC: ..)
Başvuran Vekili : --
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : --
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın vasisinin icazetinin olmaması nedeniyle engelli aylığı talebine ilişkin davasının reddedildiği iddiasına ve yeni vasi talebinin uzun süreden beri karşılanmaması neticesinde oluşan hak kaybının iadesi ile vasi tayinine ilişkin hukuki süreçler konusunda kendisine yol gösterilmesi talebine ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuru dilekçesi ve eklerinde yer alan bilgi ve belgeler çerçevesinde başvuran, 12 yıldır ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunduğunu, yüzde seksen sekiz engelli olduğunu,

3. 2016 ile 2018 yılları arasında engelli aylığı almak için başvurularda bulunduğunu, ancak 2018 yılında engelli aylığı almaya başladığını,

4. ... İdare Mahkemesinde 2016 ile 2018 yılları arasında alamadığı engelli aylığının tazmini talebiyle dava açtığını, ancak bu davanın vasisinin icazetinin bulunmaması nedeniyle 18.12.2019 tarih, E. 2019/..., K. 2019/... sayılı kararla reddedildiğini,

5. Bunun üzerine yaptığı istinaf başvurusunun ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesince 13.08.2021 tarih, E. 2020/..., K. 2021/... sayılı kararla aynı sebeple reddedildiğini,

6. Hükümlü olduğu için kendisine atanan vasisinin, gerekli işlemleri yapmadığını, vasisini değiştirmek için başvuruda bulunduğunu, ancak davanın halen devam ettiğini ve henüz sonuç alamadığını iddia etmektedir

7. Başvuran vasisinin icazetinin olmaması nedeniyle reddedilen davası ve yeni vasi talebinin uzun süreden beri karşılanmaması sonucunda oluşan hak kaybının iadesini ve vasi tayinine ilişkin hukuki süreçler konusunda kendisine yol gösterilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

8. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yetkisi" kenar başlıklı 9'uncu maddesi: "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." hükmünü içermektedir.

9. Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" kenar başlıklı 138'inci maddesi ise: "Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz." hükmünü haizdir.

10. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza" kenar başlıklı 407'nci maddesine göre: "Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır."

11. Mezkûr Kanun'un "Kamu Vesayeti" kenar başlıklı 397'nci maddesine göre: "Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi; denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir."

12. Mezkûr Kanun'un 413'üncü maddesine göre ise: "Vesayet makamı, bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atar."

13. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı" kenar başlıklı 3'üncü maddesine göre:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır."

14. Mezkûr Kanun'un "Başvurular" kenar başlıklı 17'inci maddesi ise: "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (...) (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir." hükmünü haizdir.

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" kenar başlıklı 40'inci maddesine göre: "(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

16. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön İncelemenin Yapılması" kenar başlıklı 48'inci maddesine göre: "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. (2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır."

17. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön inceleme üzerine verilecek kararlar" kenar başlıklı 49'uncu maddesinin 6'ncı fıkrasına göre: "(6) Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir."

18. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" kenar başlıklı 67'nci maddesine göre: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi"

kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. ÖN İNCELEME VE DEğERLENDİRME

19. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

20. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun başvurulara ilişkin görevi 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde;“(f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”;“(g) ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”;“(i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” şeklinde yer almaktadır.

21. Başvurunun dilekçesi ve ekleri incelendiğinde, ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan başvuranın, 04.04.2016 ile 08.08.2018 tarihleri arasında engelli aylığı almak için başvurularda bulunduğu, bu talebinin ancak 2018 yılında kabul edildiği, 2016-2018 yılları arasında engelli aylığı alamadığı için hak kaybına uğradığı gerekçesiyle ... İdare Mahkemesinde söz konusu dönemde alamadığı engelli aylığının tazmini talebiyle dava açtığı, vasisinin davaya icazet vermemesi nedeniyle davanın 18.12.2019 tarih, E. 2019/..., K. 2019/... sayılı kararla reddedildiği, istinaf başvurusu üzerine ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ve 13.08.2021 tarih, E. 2020/..., K. 2021/... sayılı kararla aynı sebeple başvuruyu reddettiği, tarafına atanan vasilerin gerekli işlemleri yerine getirmediği gerekçesiyle yeni vasi atanması için başvuruda bulunduğu, ancak başvurusunun sonuçlanmadığı anlaşılmaktadır.

22. Vesayet müessesine ilişkin kurallar 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda (TMK) 396-425'inci maddeler arasında düzenlenmiştir. 4721 sayılı Kanunun 407'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.”, 397'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi; denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir.” ve 413'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Vesayet makamı, bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atar.” hükümleri doğrultusunda başvuranın iddia ve taleplerine ilişkin yetkinin yargı makamlarında olduğu ve yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu açıktır. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesinde yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvurunun konusu olamayacağı öngörülmüştür. Söz konusu hükümler, Anayasa'nın ilgili hükümleri ile paralellik arz etmektedir. Zira Anayasa'nın 9'uncu maddesinde, yargı yetkisinin, bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı, 138'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise; hiçbir organ, makam, merci veya

kişinin, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı düzenlenmiştir.

23. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendine göre Kuruma yapılan başvuruların “Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı” da ön inceleme aşamasında incelenmesi gereken hususlardandır. Öte yandan mezkur Yönetmelik'in 67'inci maddesinin 2'inci fıkrasında “Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” hükmü bulunmaktadır.

24. Bu çerçevede başvuru dosyası ve ekleri yukarıda anılan mevzuat ile birlikte değerlendirildiğinde başvuranın yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlere yönelik taleplerinin ön inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle başvurunun kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

14.09.2021 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Zennure BER
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi